

© ULBROKA FARM

VAN SOVJETSTIJL NAAR MODELBEDRIJF IN LETLAND

De Europese varkensstamboeken hielden hun jaarlijkse bijeenkomst in Letland. We konden er ook een bezoek brengen aan SIA Ulbroka, een groot varkensbedrijf in de buurt van de hoofdstad Riga. – *Herman Vets, landbouwconsulent Boerenbond*

Aivars Kokts, de huidige bedrijfsleider, slaagde erin om na het ter ziele gaan van dit inefficiënte staatsbedrijf, SIA Ulbroka toch om te vormen tot een modelbedrijf.

Varkensstapel blijft dalen

Letland, samen met Estland en Litouwen één van de 3 Baltische staten van de voormalige Sovjetunie, is voor de meeste Belgen onbekend. In oppervlakte is het bijna dubbel zo groot als België, maar het heeft slechts 2 miljoen inwoners. Hiervan wonen er 700.000 in Riga. Daarmee is het één van de dunst bevolkte landen van de EU. Grote delen van het land bestaan uit bossen. De Letse varkensstapel is zeer bescheiden en bedroeg in 2012 ongeveer 375.000 varkens. Zoals in de meeste voormalige Oostbloklanden is de dalende trend in de varkensstapel na de overstap naar een vrijemarkteconomie nog steeds niet gestopt. Het land evolueerde dan ook van netto-exporteur in varkensvlees – met hoofdbestemming Rusland – tot een importland met zelfvoorzieningsgraad van ongeveer 75%.

SIA Ulbroka in de Sovjettijd

SIA Ulbroka werd opgericht in 1972. Het was een afmestbedrijf met ongeveer 16.000 vleesvarkensplaatsen. Doel van

het bedrijf was in de eerste plaats het verwerken van voedselresten. Daarom werd het bedrijf enerzijds vlakbij de hoofdstad Riga gebouwd en anderzijds ook dicht bij een energiecentrale waarvan de afvalwarmte kon worden gebruikt om de verzamelde voedselresten te steriliseren. De efficiëntie stond er op een laag pitje, bijna het hele naburige dorp was er tewerkgesteld. Aivars Kokts,

.....
De investeringen die het bedrijf in 20 jaar deed, zijn ronduit indrukwekkend.
.....

de huidige eigenaar en manager van het bedrijf studeerde 27 jaar geleden af als landbouwingenieur. Hij werd op het eind van de Sovjettijd aangeworven door SIA Ulbroka. In die tijd was het nog een staatsbedrijf.

Privatisering

Na de omwenteling werd het bedrijf in 1992 geprivatiseerd. Alle werknemers kregen aandelen in het bedrijf en Aivars Kokts werd er na verkiezingen aange-

steld als manager. De beginperiode was zeer moeilijk. De technische resultaten van het bedrijf waren toen ronduit slecht. In eerste instantie was er de erfenis van het grotendeels ongemotiveerde personeel, tevens de aandeelhouders. Er kon slechts geschikter personeel gezocht en ingeschakeld worden door stap voor stap het oude personeel uit te kopen door hun aandelen over te nemen. Vrij snel kwam Aivars ook tot het besluit dat er zeugen op het bedrijf moesten komen om uit de problemen te geraken. Het bedrijf had oorspronkelijk 5 biggenleveranciers en zowat alle varkensziekten circuleerden er. Ook de eerste zeugen op het bedrijf presteerden slecht door de hoge ziektedruk. Renovatie van de gebouwen was een derde noodzakelijke stap. De oude Sovjetgebouwen waren niet gecompartmenteerd, duizenden varkens zaten er onder één dak. Pas na de overstap naar kleine compartimenten begonnen de technische resultaten te verbeteren. In een latere fase werden ook nog de voeding en de genetica aangepakt. Men schakelde over op eigen productie van droogvoeder. Op genetisch vlak werd vooral gezocht naar een sterke zeug die resistentie kan opbouwen en niet zozeer naar een erg productieve zeug. Momen-

teel huisvest het bedrijf 1200 zeugen met afmest van de vleesvarkens. Van begin af aan werd er geopteerd voor een groeps-huisvesting met kleine groepen van 5 zeugen per hok.

Omgeving

Wie denkt dat er in Letland nog zonder strenge milieuregels kan geboerd worden, komt volgens Aivars bedrogen uit. Reeds in de beginfase na de privatisering werd het bedrijf geconfronteerd met druk vanuit de omgeving. De woningen voor het personeel werden immers in de nabije omgeving van het bedrijf gebouwd en ook Riga ligt niet veraf. Aivars liep eerst met plannen rond om het bedrijf dat toch versleten was, 50 km te verplaatsen naar de open ruimte. Door hevige protest lukte dit niet. Enige resterende optie was dan nog om het bedrijf volledig te vernieuwen en het tegelijkertijd aan te passen aan zijn omgeving.

ingepast worden in de oude betonnen gebouwen. Uiteindelijk bedacht hij zelf een oplossing: boven iedere stal werd een koepel gebouwd met daarop een lucht-wasser. Sinds de luchtwassers actief zijn merkte Aivars een grote positieve kentering, niet alleen in de houding van de omgeving, maar ook bij zijn werknemers. De arbeidsvreugde steeg immers opmerkelijk omdat het bedrijf niet meer zo onder vuur lag in de omgeving. Ook de inspanningen die werden geleverd om het bedrijf op te fleuren en te integreren in het landschap droegen hiertoe bij. Op de wanden van sommige stallen werden prachtige ludieke schilderijen aangebracht (zie foto). De buurt en de medewerkers reageerden hierop enthousiast.

Eigen commercialisering

Eens het bedrijf min of meer op punt stond, rees de idee om meer te profiteren van de nabijheid van de stad Riga. Het

slachthuis tussen de 100 en 150 varkens per dag geslacht, zodat nu reeds 75% van de productie via dit kanaal rechtstreeks naar verbruikers in de buurt verkocht kan worden.

Modelbedrijf

Het lijstje met investeringen die het bedrijf in die 20 jaar na zijn moeilijke start deed, is ronduit indrukwekkend. Het grondwater dat gebruikt wordt voor de varkens passeert een eigen waterzuivering die werd ondergebracht in een oude watertoren. Er werden warmtepompen geïnstalleerd en er kwam een biogasinstallatie voor de behandeling van mest om de geur nog verder te reduceren. De meest recente investering is de herinrichting van een vleesvarkensstal waar de varkens nu 16 keer per dag een portie vloeibaar voeder in een smalle trog krijgen. Hiervoor wordt krachtvoeder terug gemengd met water tot het verpompbaar wordt in een automatische voederinstallatie. Met bijproducten wordt er niet gewerkt omdat die relatief duur zijn door de grote vraag voor de biogasproductie. Het levert geen financieel voordeel op tegenover de kosten van het vloeibaar maken van een compleet voeder. Bijproducten voederen vergt bovendien meer investeringen en kennis. Het voordeel van vloeibaar voederen ligt volgens Aivars vooral in de betere mogelijkheden van opvolging door het personeel.

Volgens Aivars konden alle investeringen gebeuren zonder geld te lenen en groten-deels door inzet van eigen personeel (nu in totaal 50 mensen). De personeelskosten zijn uiteraard veel lager dan bij ons, maar het toont ook aan dat de nabijheid van de Russische metropolen met hun grote vleesbehoefte (Moskou en Sint-Petersburg) het bedrijf geen windeieren gelegd heeft. In het kantoortje van het bedrijf toonde Aivars ook trots een trofee die in 2011 gewonnen werd. De *WWF Baltic Sea farmer of the year* is namelijk een bekroning die wordt toegekend door de wereldmilieuorganisatie aan bedrijven met een opmerkelijke bijdrage aan het verbeteren van water- en luchtkwaliteit in de Baltische regio. ■

Op de wanden van sommige stallen werden prachtige ludieke schilderijen aangebracht.

Luchtwassers

Eerst werd er een ruime mestopslag gebouwd zodat de mest niet meer in de buurt maar makkelijker op langere afstand op akkerland kon afgezet worden. Verder was Aivars van bij aanvang voorstander van het gebruik van luchtwassers, niet alleen wegens de reductie van geur voor de omgeving, maar ook vanwege de hoge stofproductie van zo'n groot bedrijf. Vraag was hoe luchtwassers konden

bedrijf was voor zijn afzet nogal afhankelijk van de export naar Rusland, een export die soms wel heel lucratief was maar door de willekeur van de Russische politiek ook heel instabiel. Om minder afhankelijk te zijn, besloot men om zelf een klein slachthuis te bouwen en te starten met een eigen vleesmerk. Het lokale varkensvlees van Ulbroka (de naam verwijst naar een streek) kende een groot succes. Momenteel worden er in het eigen

INDUSTRIEBOUW
MTS
systems
STERK IN STAAL EN BETON

STERK IN STAAL EN BETON!

Lichtenberglaan 2049 • 3800 Sint-Truiden
Tel. +32(0)11 480 380 • E-mail: info@mts-systems.be
www.mts-industriebouw.be

180911MT1214